

Kyberbezpečnost v nemocnicích – reálné zkušenosti a doporučení (nejen) z případů napadených českých nemocnic

Filip Kolář, Territory Account Manager, ČR
Matěj Kačic, Technický ředitel, Security Avengers

7. září 2022

Obnova napadených nemocnic 2020

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/muz-ktery-stoji-proti-utocnikum-na-nemocnice-nebyl-jen-jeden-107958>

Hledat...

Seznam Zprávy

HLAVNÍ STRÁNKA | DOMÁCÍ | BYZNYS | SVĚT | ROZHOVORY | NÁZORY | JINÁ LIGA | BABIŠ | KORONAVIRUS

Koronavirus P -4 R 1 Aktuálně nemocných 2.657 Zotavení 7.505 Umrtí 336

OTEVÍRÁNÍ HRANIC | ČESKO | SVĚT | MAPA | ZÁCHRANA BYZNYSU | NEWSLETTER | #STOPCOVIDCZ | MAPY.CZ STOPUJÍ VIR

STALO SE

8:46 Faltýnek leží v nemocnici Včera se mi udělalo blbě říká

8:46 Firmy přicházejí o Hackeři našli no jak je okrást

8:43 Velká vod: V potocer třiašed

Muž, který stojí proti útočníkům na nemocnice: „Nebyl jen jeden“

JANEK KROUPA

O kybernetických nejn na české nemocnice vedl Janek Kroupa rozhovor s bezpečnostním architektem Matějem Kačicem.

31. 5. 6:00

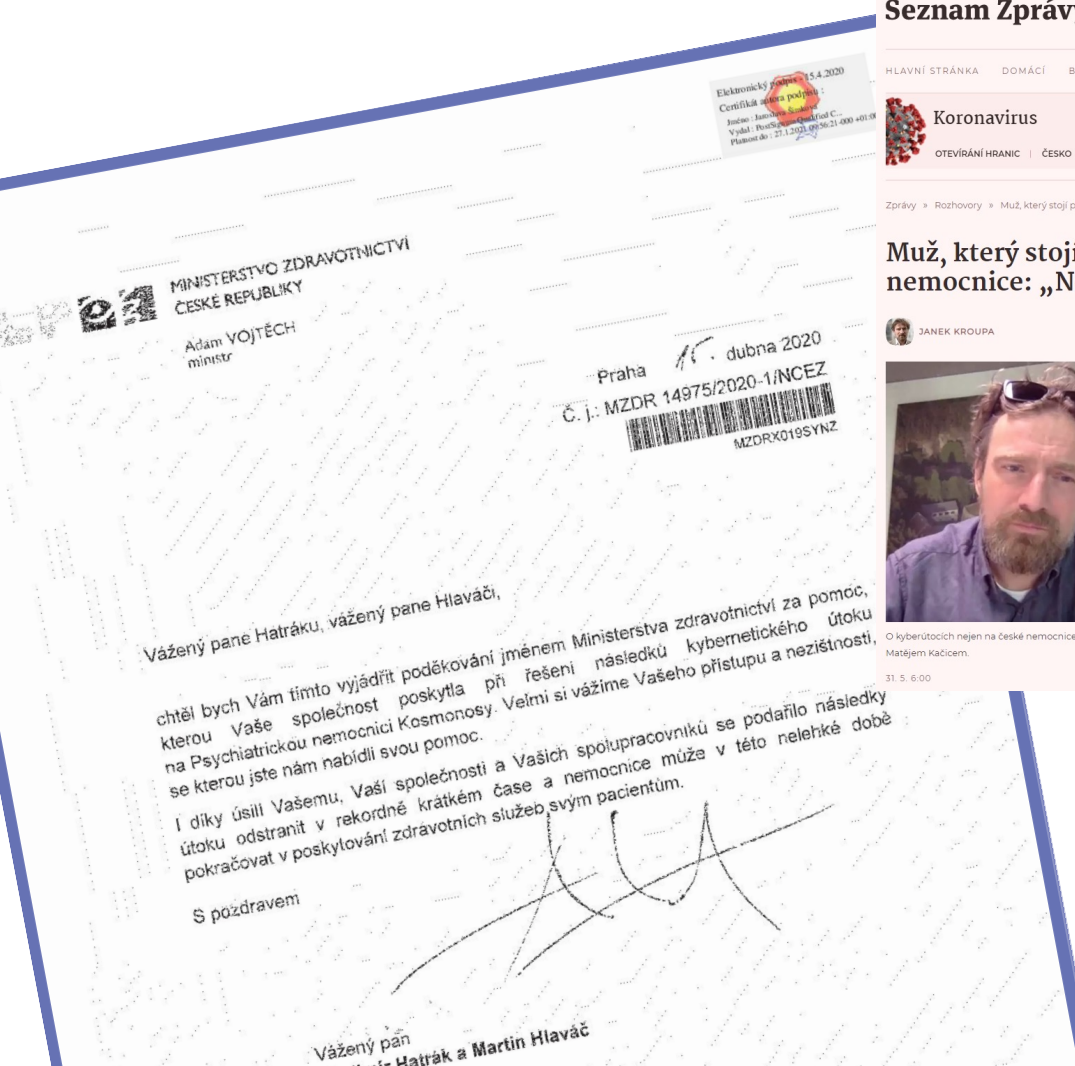
Hospodářské Noviny

Nemocnice ochromily kybernetické útoky

David Zajíc, redaktor
13. 5. 2020 / 00:00 / 9 minut čtení

Matej Kačic, head of security, technologies division, AEC
autor: AEC

https://ictrevue.ihned.cz/c3-66768270-0ICT00_d-66768270-nemocnice-ochromily-kyberneticke-utoky

Elektronicky podepsáno 15.4.2020
Certifikát autora podpisu
Jméno: Janek Kroupa
Vydal: Poskytovatel služeb C...
Platnost do: 27.1.2021 09:56:21 400 4038

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY
Adám VOJTĚCH
ministr

Praha 15. dubna 2020
Č. j.: MZDR 14975/2020-1/NCEZ
MZDRX019SYNZ

Vážený pane Hatráku, vážený pane Hlaváči,

chtěl bych Vám tímto vyjádřit poděkování jménem Ministerstva zdravotnictví za pomoc, kterou Vaše společnost poskytla při řešení následků kybernetického útoku na Psychiatrickou nemocnici Kosmonosy. Vešmi si vážíme Vašeho přístupu a nezištnosti, se kterou jste nám nabídli svou pomoc.

I díky úsilí Vašemu, Vaší společnosti a Vašich spolupracovníků se podařilo následky útoku odstranit v rekordně krátkém čase a nemocnice může v této nelehké době pokračovat v poskytování zdravotních služeb svým pacientům.

S pozdravem

Vážený pan
Hatrák a Martin Hlaváč

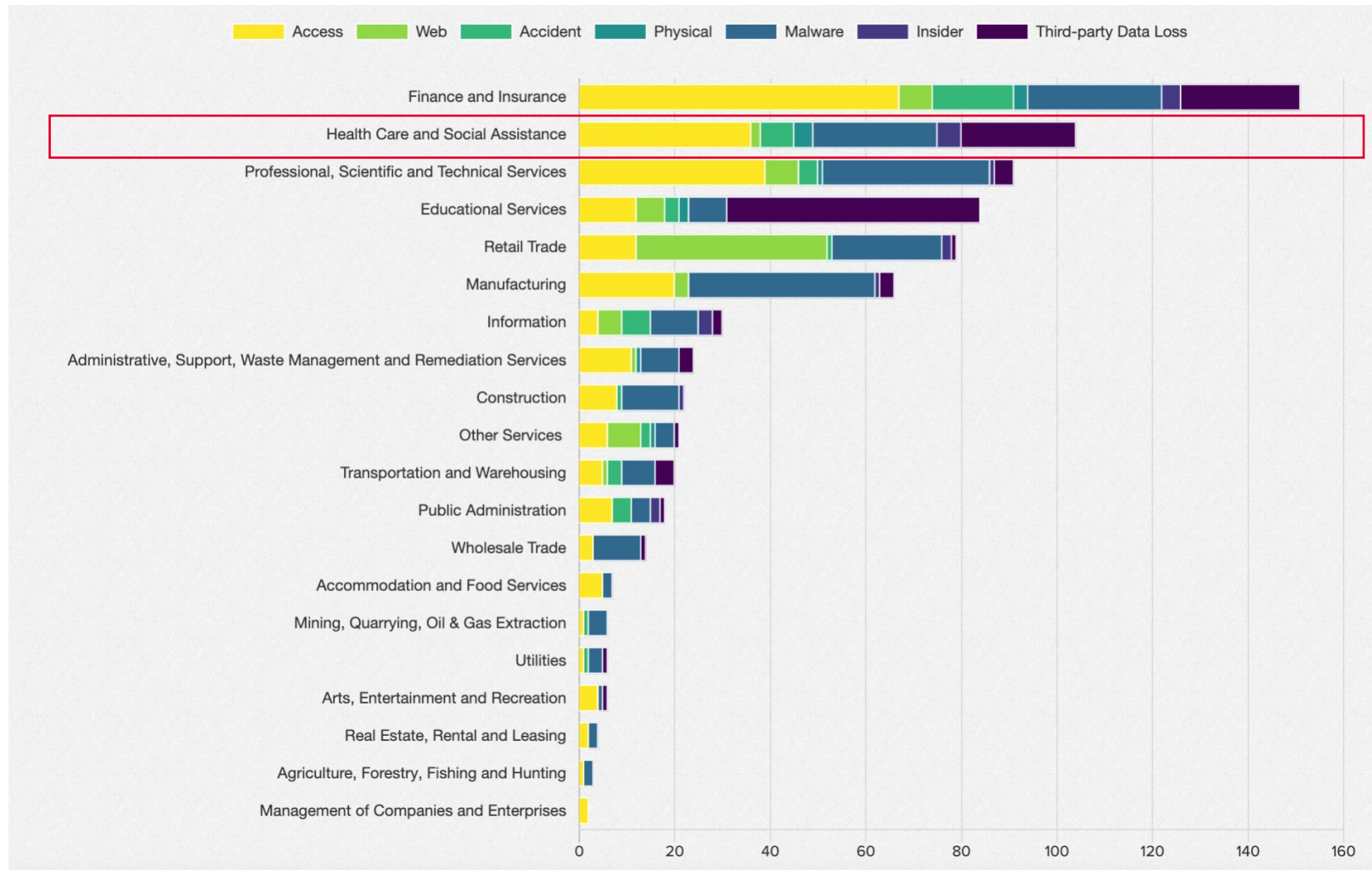
AGENDA

- Současné techniky útočníků
- Jak pomůže F5
- Anatomie útoků
- Doporučená bezpečnostní architektura

Současné techniky útočníků

Zdravotnictví patří mezi druhým "nejoblíbenější" odvětví mezi útočníky

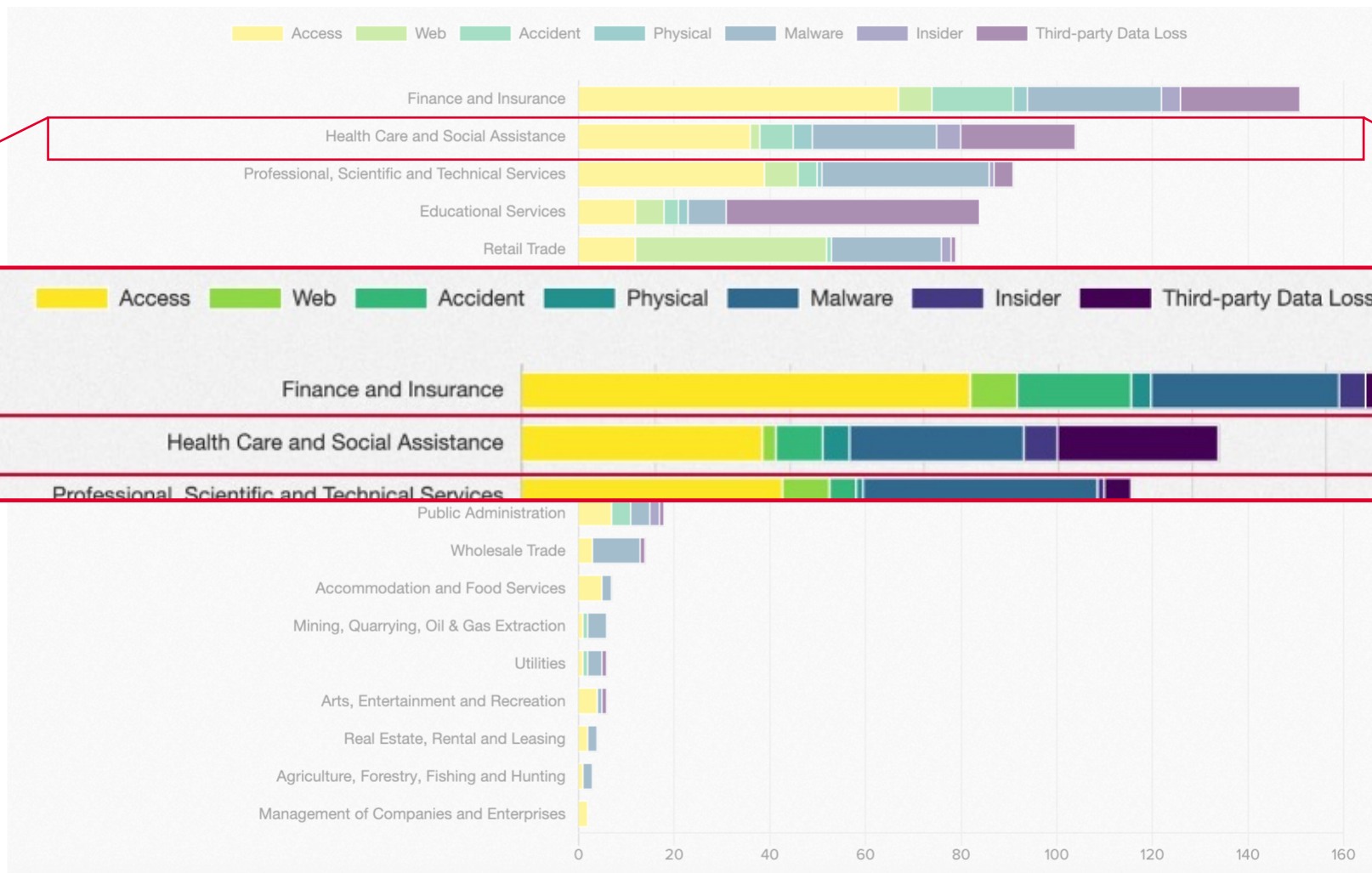

<https://www.f5.com/labs/articles/threat-intelligence/2022-application-protection-report-in-expectation-of-exfiltration>

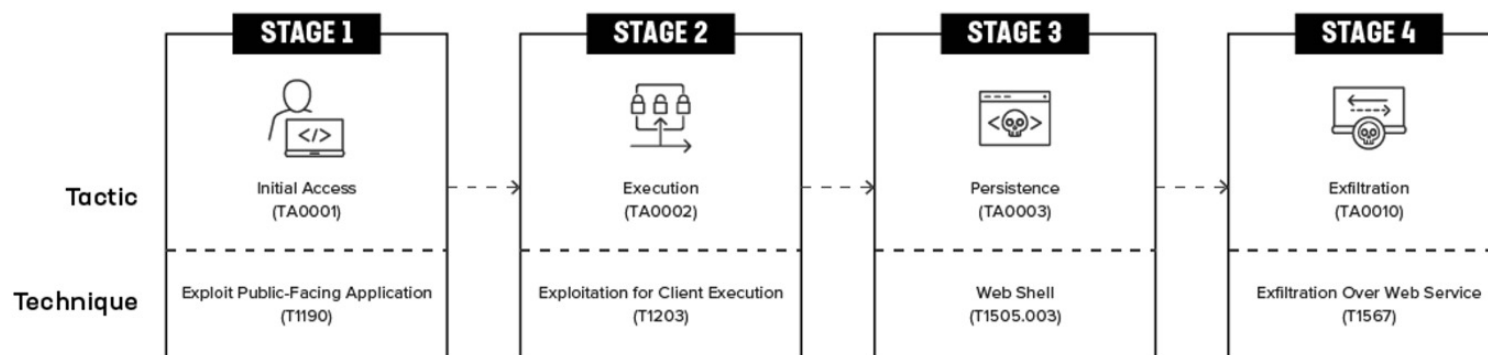
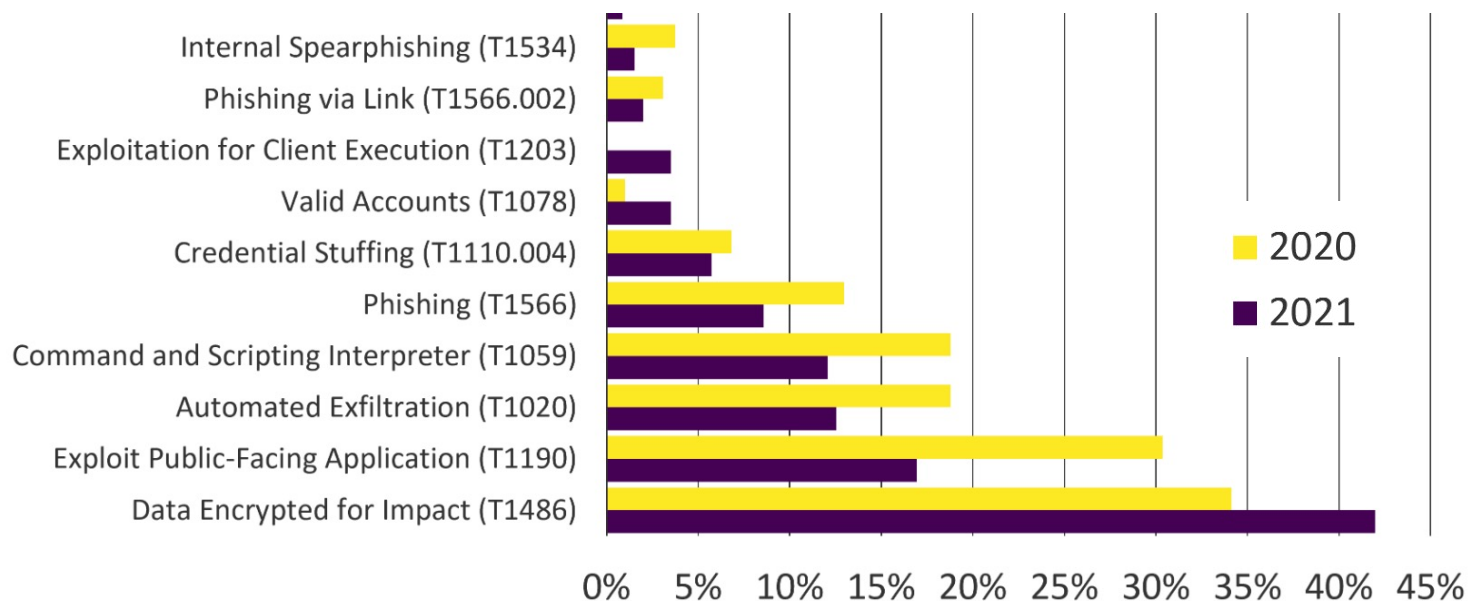
Útoky jsou vedené pomocí přístupů, malwaru, služeb 3. stran a webových služeb

<https://www.f5.com/labs/articles/threat-intelligence/2022-application-protection-report-in-expectation-of-exfiltration>

Útočník většinou kombinuje různé vektory

Útoky na české nemocnice (2020) – vektory útoku identické se závěry F5 SIRT

Ransomware – vektory útoku a prevence

- Vektory útoku

- Phishing/spear-phishing
- Bruteforce na otevřené služby
- Zneužití zranitelného zařízení či služby
- Zneužití odcizených přihlašovacích údajů
- Kompromitace skrze poskytovatele služeb

- Prevence

- Zálohy (i offline)
- Segmentace sítě
- Aktualizace
- Otevřené služby – ponechat jen ty nezbytné
- Uživatelé
- Hesla
- Uživatelské účty
- Emaily a přílohy
- Logy

+ reakce - krizový plán, kdyby se to stalo

Více viz podpůrný materiál: <https://www.nukib.cz/cs/infoservis/aktuality/1662-jak-se-branit-utoku-ransomwarem/>

S digitalizací nemocnic se zvyšuje počet webových aplikací publikovaných do internetu

17:57 LTE

strava.fnol.cz

Pacientské Objednávání

Číslo pacienta:

Rodné číslo:

Vstoupit

Změna stravy je možná pouze u **diety č.3 v pracovní dny** (mimo státní svátky a víkendy), vždy **den dopředu v čase od 8:30 do 12:00 hod.** Stravu na **pondělí** (na první pracovní den po svátku) je možné změnit v **pátek** (poslední pracovní den před svátkem) **od 10:30 do 12:00 hod.**

FNO FAKULTNÍ NEMOCNICE OSTRAVA

+420 597 371 111
+420 738 141 111
INFORMACE

PRO PACIENTY A NÁVŠTĚVNÍKY
Veškeré užitečné informace pro pacienty, návštěvníky a hosty

OBJEDNÁNÍ RECEPTŮ U PL

Objednání receptů u PL

* Jméno

* Příjmení

* Rok narození

* Telefon:

* Email:

Recept zaslat

na e-mail na SMS

* Název léků a síla léků (vypíšte všechny léky)

Odeslat

Recepty budou zaslány (vystaveny) do 3 pracovních dnů.

* Povinný údaj

Vážený návštěvníku, tato stránka používá soubory cookies. Prohlížením tohoto webu souhlasíte s využíváním těchto souborů. [Více informací](#)

+420 532 23 11111 fno@fnbrno.cz

FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO

Kliniky a oddělení Pro pacienty Odborná veřejnost Věda a výzkum

AREÁL BOHUNICE DĚTSKÁ NEMOCNICE PORODNICE

Koronavirus: TESTOVÁNÍ a REZERVAČNÍ SYSTÉM *** Informace o OMEZENÍ NÁVŠTĚV a možnostech VSTUPŮ DO AREÁLŮ *** Informace o očkování *** Očkování v centru na BVV

Porodnice
KLINIKA RADIOLOGIE A NUKLEÁRNÍ MEDICÍNY (MAMMO, RTG A UZ)

Orientace v nemocnici

Informace pro pacientky

On-line objednávání

- Mamma (40-45 let)
- Mamma (od 45 let)
- Ultrazvuk

Objednávací formulář pro vyšetření na mamografu

Mammografický screening lze provést i u žen, které jsou mimo věkovou kategorii 45 let a výše, ale toto vyšetření je žena povinná uhradit sama. Dle platné legislativy - Národní radiologické standardy a věstníku MZ ČR č. 11/2003 - je nutné mít na toto vyšetření žádanku a to přesto, že je žena samoplátce.

ÚNOR 2021

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Vyberte termín * 26.2.2021 07:20

Jméno a příjmení *

Rodné číslo *

Adresa *

Telefon *

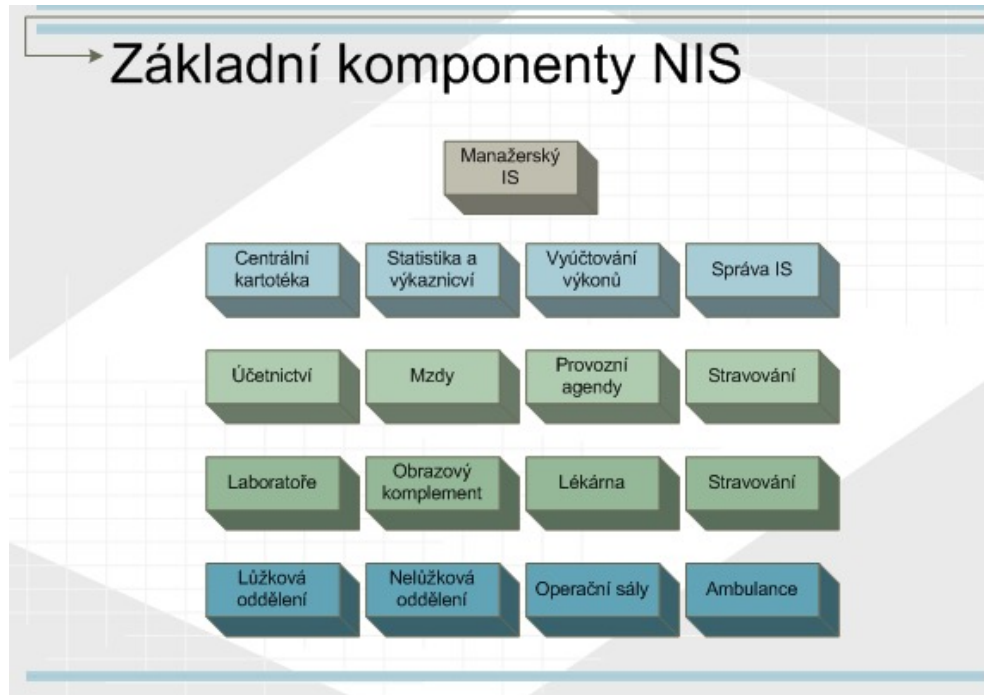
E-mail *

Samoplátce

Odeslat objednávku

Webové NIS je potřeba chránit web aplikačním firewallem

NIS nemusí být publikovaný do internetu, aby došlo k exfiltraci dat.

Kritické informace o pacientech v klinické části NIS:

Elektronická zdravotní dokumentace je obdobou dokumentace papírové, zahrnuje anamnestické údaje pacienta, nálezy a zprávy z provedených vyšetření, závěry konzilií, výsledky laboratorních vyšetření a vyšetření zobrazovacími metodami, popis průběhu ošetření (dekurs), epikrízy (zpravidla týdenní souhrny zdravotního stavu pacienta, prognózy dalšího vývoje a plánovaný postup léčby), diagnózy, klasifikaci příčin hospitalizace a případných komplikací a komorbidit v klasifikačním systému MKN-10, operační protokoly, medikaci, přijímací, překládové a propouštěcí zprávy a další údaje.

Ransomware je o riziku zašifrování, odcizení a zveřejnění dat, nebo narušení jejich integrity.

Jak pomůže F5

Jak může pomoci F5?

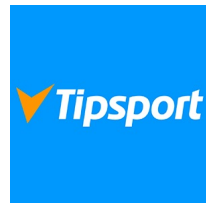
- **Vysoká dostupnost a rychlé webové služby.**
- **Terminace a inspekce SSL**
- **Ochrana kritických aplikací v internetu a interní síti.**
- **Eliminace nálezů z penetračních testů v aplikacích.**
- **Autentizační brána / SSO / Zero Trust.**

- **Shoda ZoKB §19, §25, §26, §27.**
- **Eliminace TOP bezpečnostních problémů.**
- **Visibilita a schopnost předvídat útok.**
- **Nezávislost na vývojovém týmu a verzích SW třetích stran.**

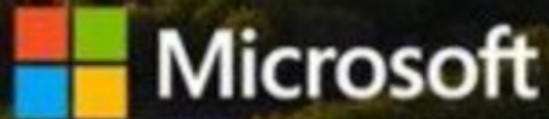

Zákazníci v ČR a na Slovensku

- Finance – Banky, nebankovní instituce, platební brány
- Komerční sektor – Sázkové kanceláře, utility, ...
- Operátoři – Telco, ISP, MSP
- Státní správa a podniky - Ministerstva, kraje, velké státní podniky

Microsoft Partner of the Year Commercial Marketplace

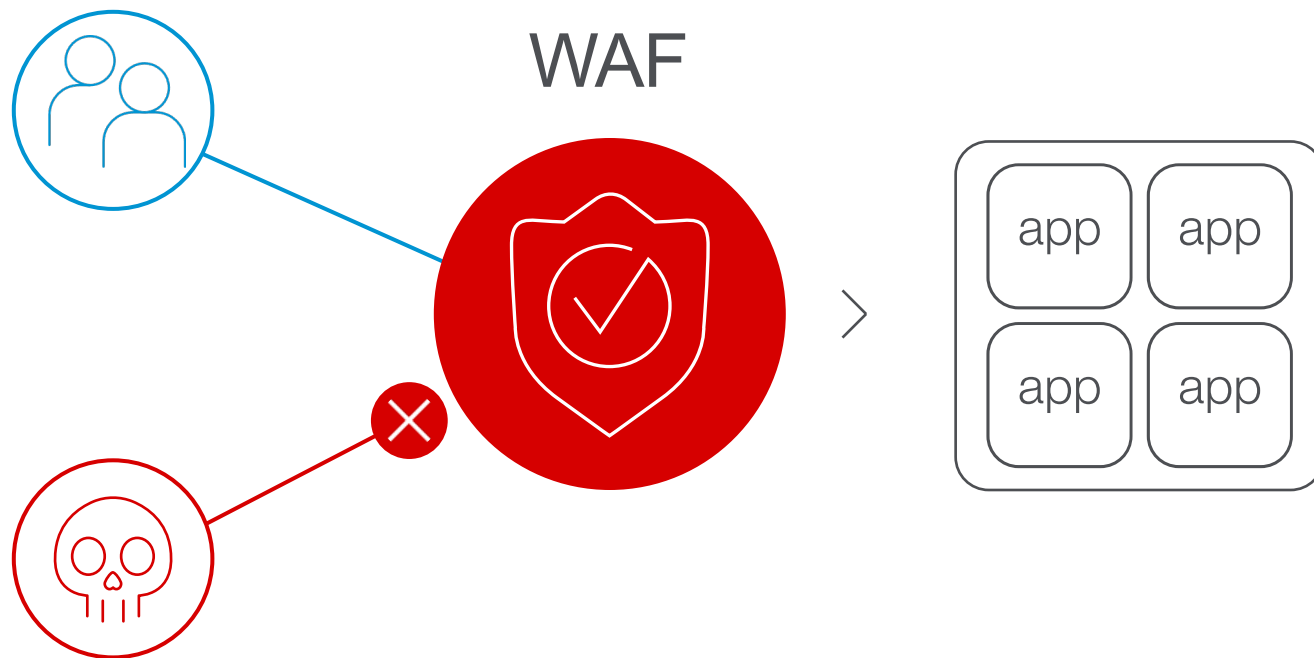
<https://customers.microsoft.com/en-gb/story/1452435703603766752-f5-partner-professional-services-microsoft-azure-commercial-marketplace>

Vysoká dostupnost Terminace a inspekce SSL Aplikační ochrana

WAF není FW :-)

Zranitelnosti

Aktivní útoky

Compliance

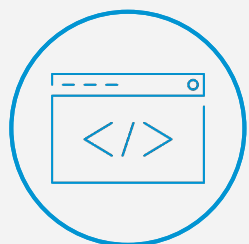
Tradiční WAF

OWASP
Top 10

SSL/TLS
Inspection

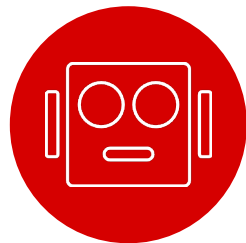

Scripting

Pokročilá WAF

OWASP
Top 10

Proactive
Bot Defense

Threat
Campaigns

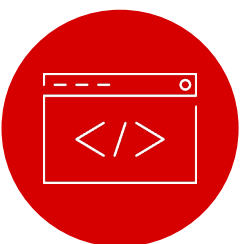
SSL/TLS
Inspection

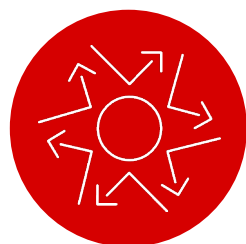
Credential
Protection

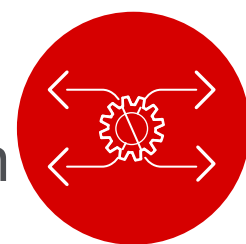
Credential
Stuffing

Scripting

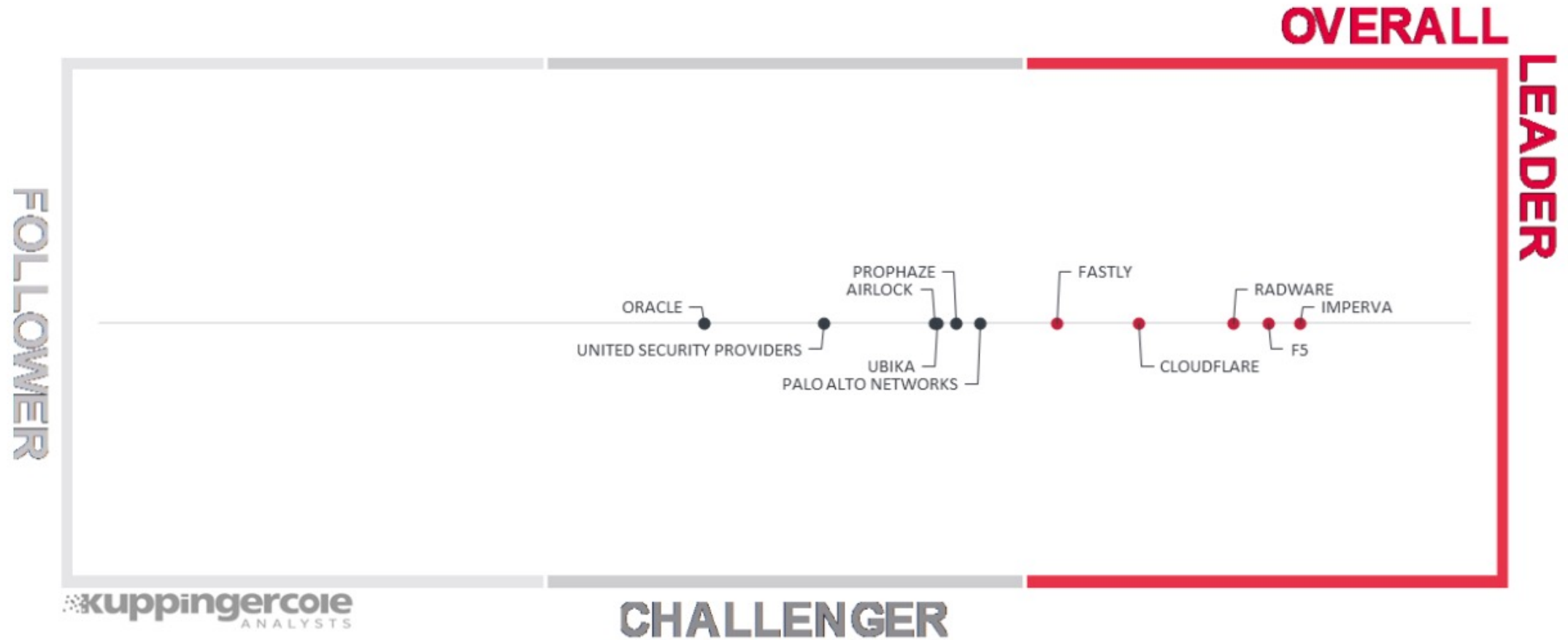

App-Layer
DoS Protection

API
Security

Kuppingercole: F5 je TOP3 WAF na trhu Web Application Firewalls 2022

<https://www.kuppingercole.com/reprints/4978b7e8ad8937ca27ae09eef19740a1>

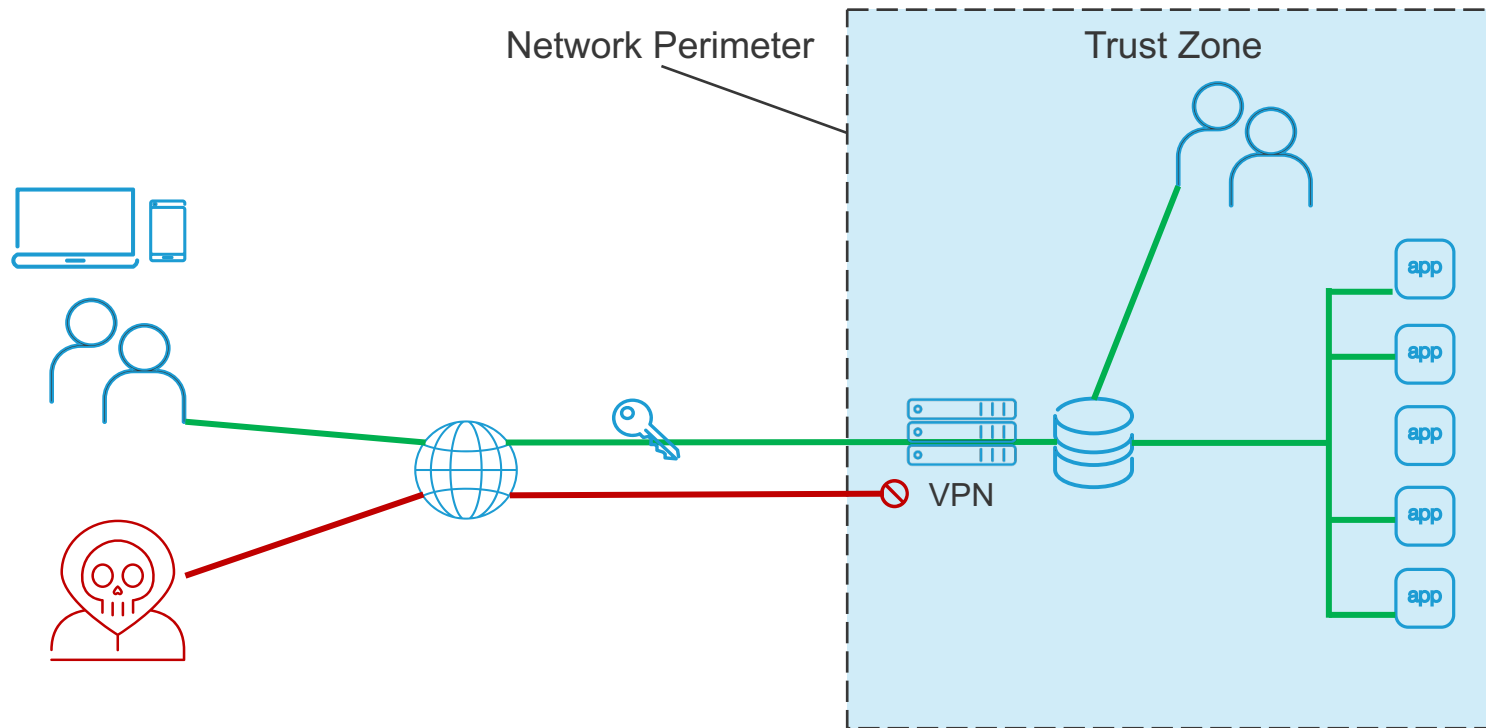

Vzdálený přístup k aplikacím Autentizační brána / Zero Trust

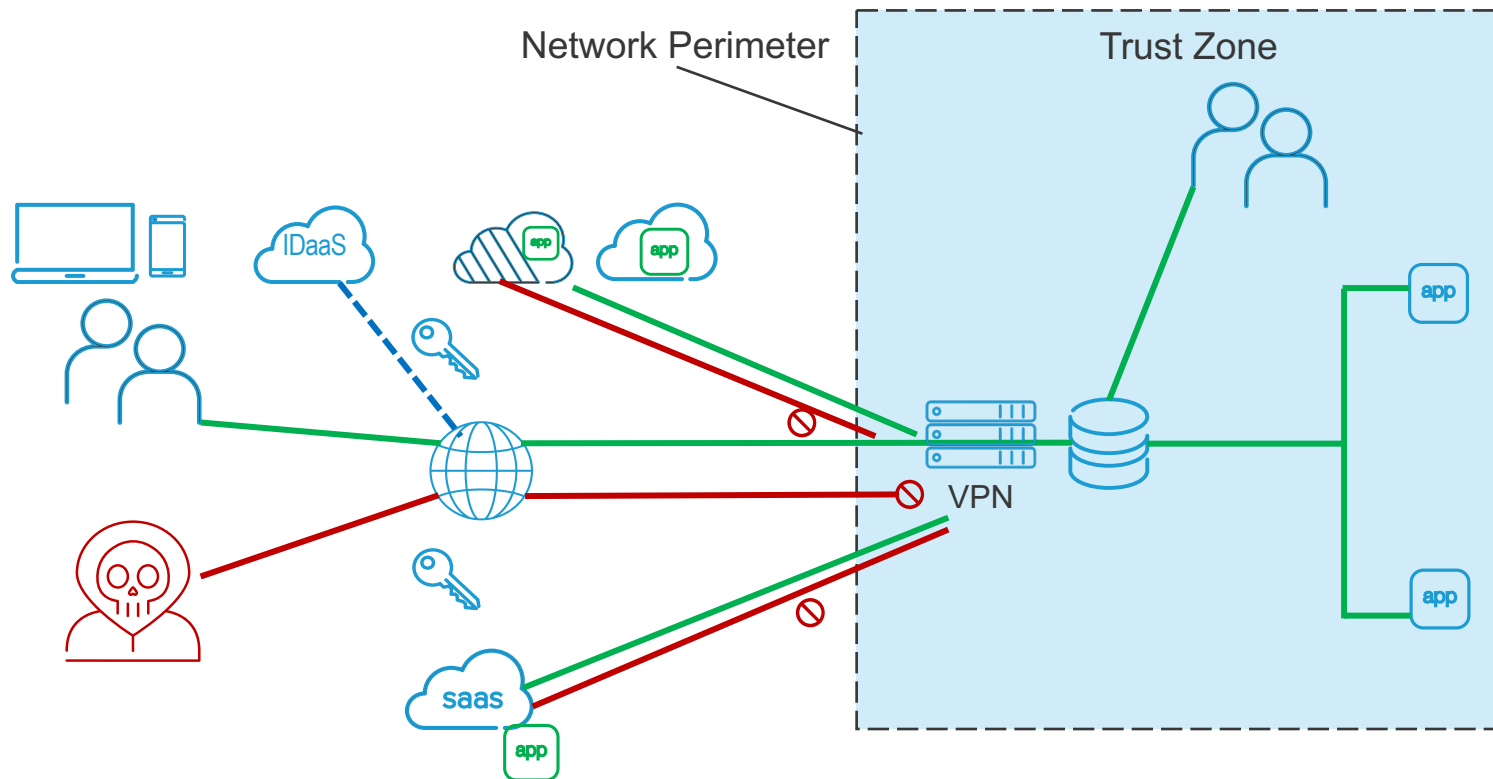
”Důvěřuj, ale prověřuj”

BEZPEČNOSTNÍ KONCEPT HRADU NA KOPCI

V dnešní době jsou služby často mimo perimeter

JAK PAK ŘEŠIT BEZPEČNOSTÍ KONCEPT PŘÍSTUPU K FIREMNÍM APLIKACÍM?

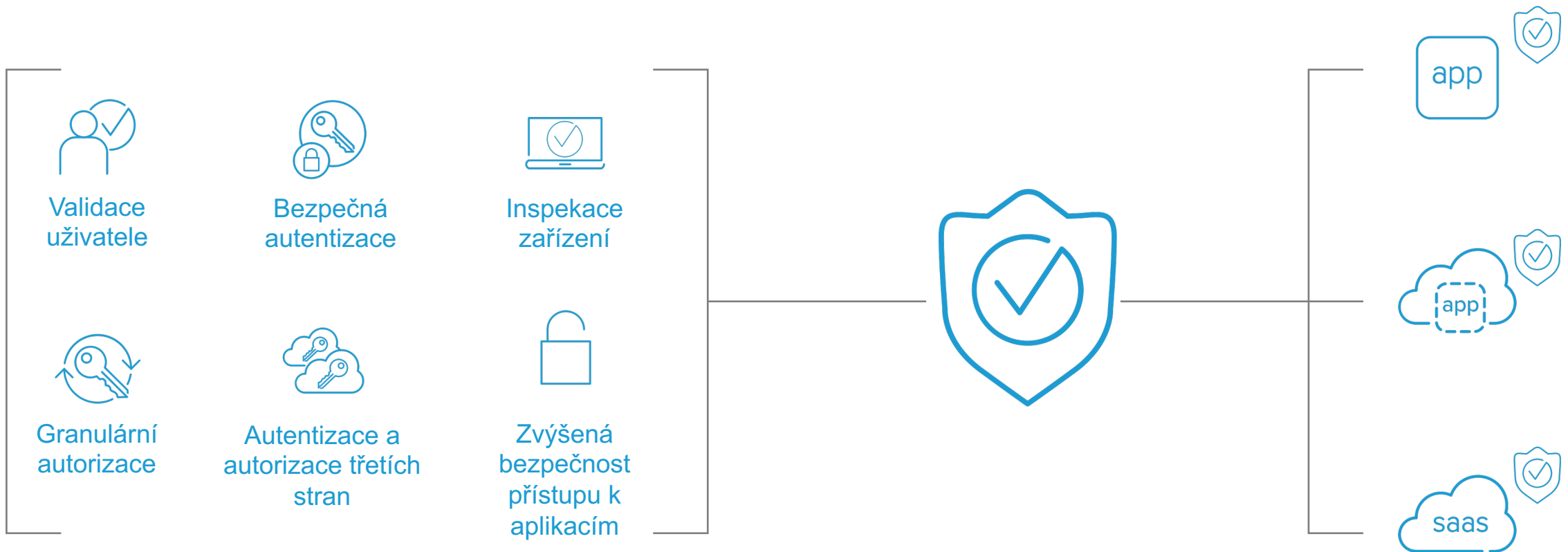

ZERO TRUST: Nikdy nedůvěřuj a vždy prověřuj!

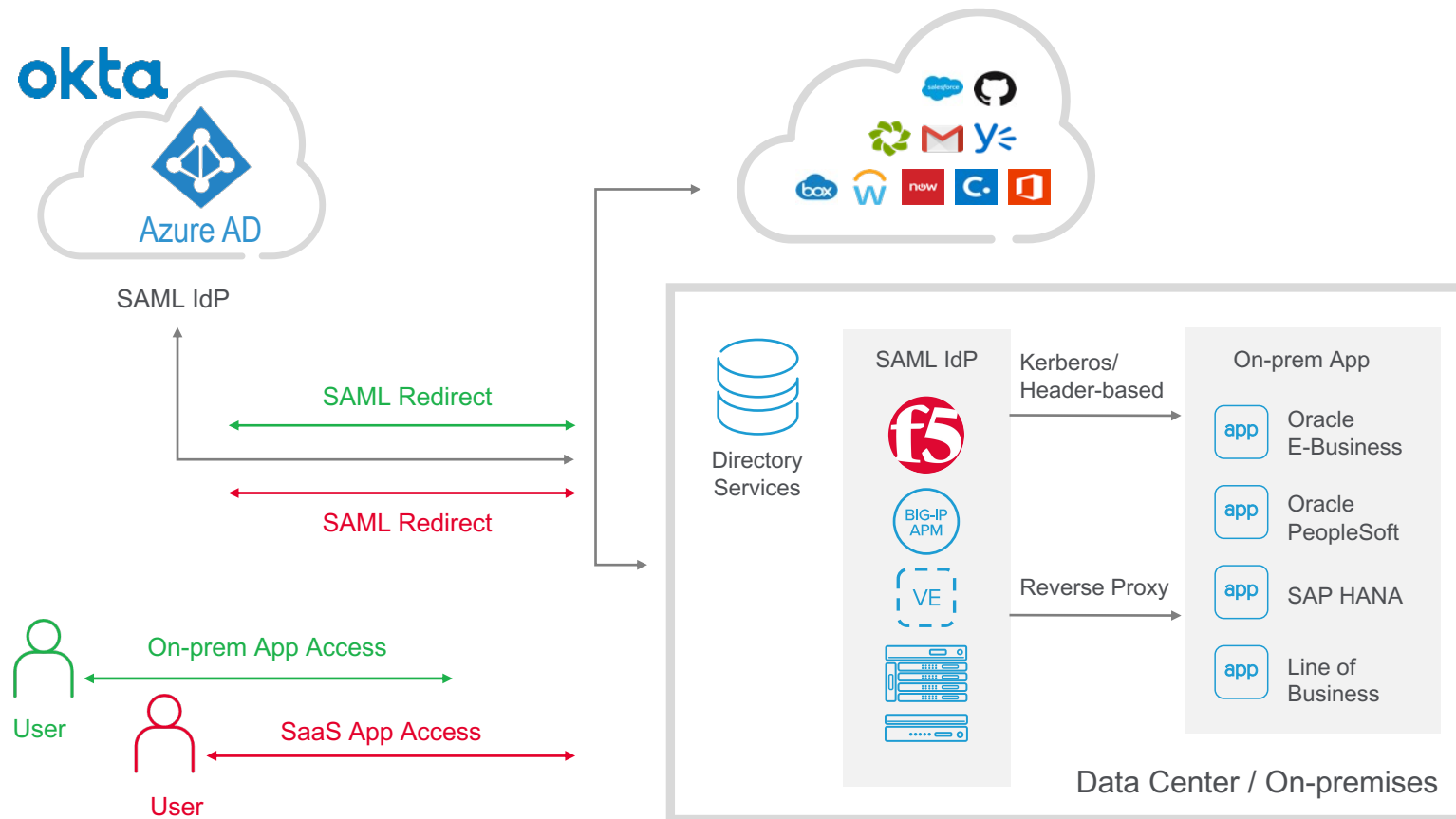
“DŮVĚŘUJ, ALE PROVĚŘUJ” JE ZASTARALÝ BEZPEČNOSTNÍ CONCEPT

VPN SI NAVÍC DO CLOUDU NEVYTOČÍTE

Kompletní a uživatelsky přívětivý SSO k aplikacím

KRITICKÉ, ON-PREM A LEGACY APLIKACE

Rozšiřuje Microsoft Azure Active Directory single sign-on (SSO) a federaci

Modernizuje přístup k on-prem aplikacím

Zvyšuje bezpečnost

Reálné zkušenosti a doporučení z případů napadených českých nemocnic

Cílem je zvládnout situaci tak, aby se minimalizovaly ztráty a redukoval čas obnovy a související náklady.

Příklad 1: Incident response v státní správě

1. IT zpozorovalo, že se něco děje přibližně **po 1 hodině**
2. Nastává fáze umírání infrastruktury, IT se bezprizorně dívá
3. První reakce na útok byla až po infikování více jak 50 % infrastruktury
4. Vypínají se virtuální stroje, trvá hodinu
5. Po vypnutí nikdo neví, co je infikováno a co ne
6. Vypínají se všechny síťové porty
7. Zálohy jsou smazány

Chaos

Závěr:

Motiv neznámý, chybějí zálohy, máme data? Není možné vypátrat útočníka.

Nevíme co dál.

Příklad 2: Incident response ve finanční instituci

1. Zákazník zjišťuje anomálie na účtech
2. Po 1 měsíci jsou nalezeny stopy útočníka na interních serverech
3. Po 6 měsících útočník stále operuje ve společnosti, IT není schopno odstranit aktivity bez přerušení provozu a reputačních škod
4. Následně povolán externí IR team, nasazení nástroje a zastavení aktivit útočníka do 4h
5. Cílené pozorování aktivit útočníka, zjišťuje se motiv a forenzní stopy
6. Úplné zastavení útočníka a jeho eradikace

Závěr:

Nízká úroveň bezpečnosti a kompetence IT a managementu

**Pomalé
reakce**

Jak se na útok připravit?

Ochrana internetového perimetru

Pokročilá ochrana stanic a serverů

Bezpečné zálohy a plán obnovy

Management zranitelností a hardening

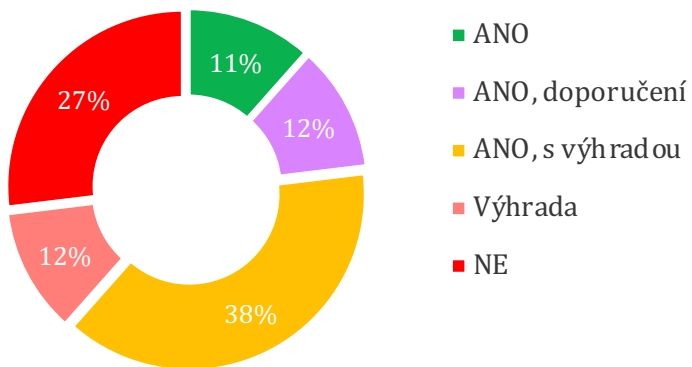
Orchestrace a automatizace

Expertní znalost

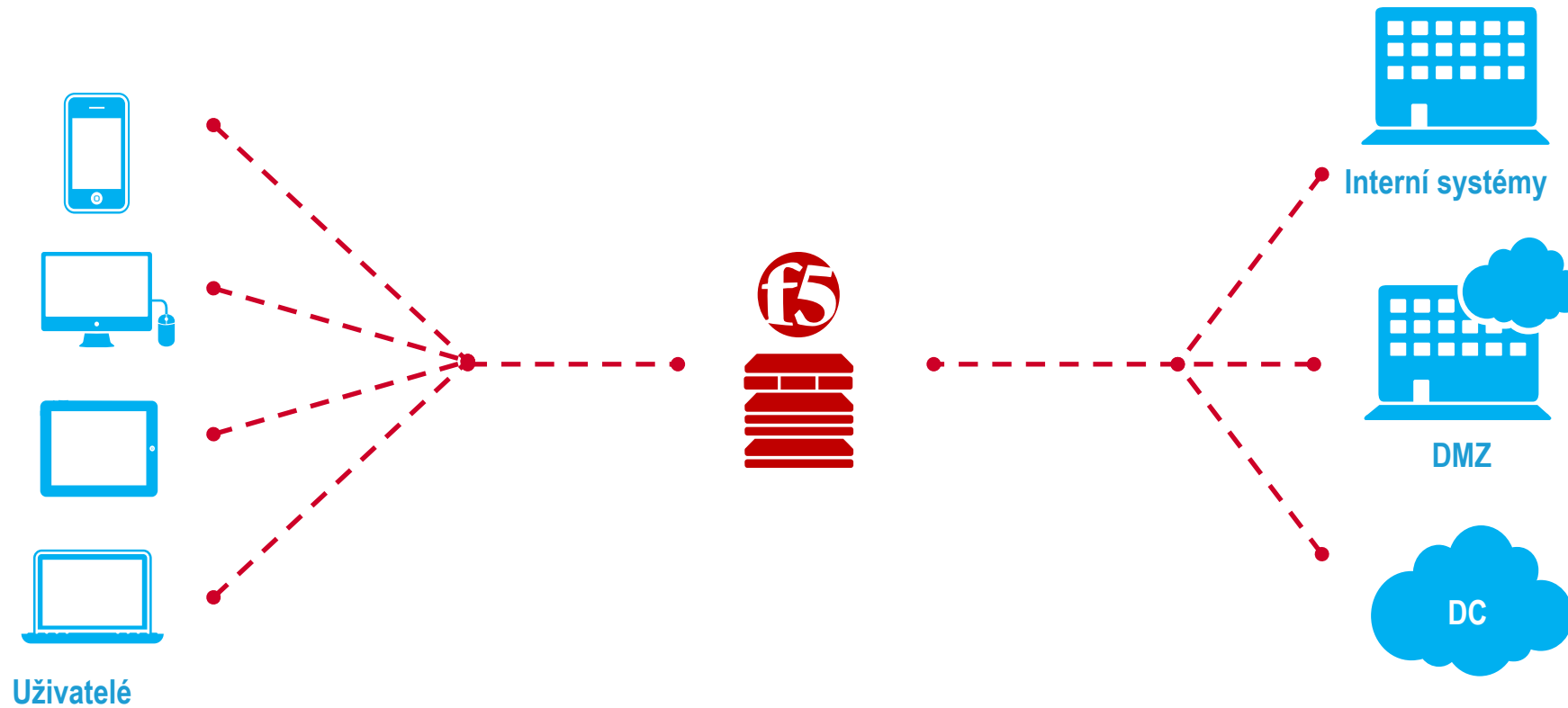
Požadavky VyKB

Celkové hodnocení rozdílové GAP analýzy
po oblastech

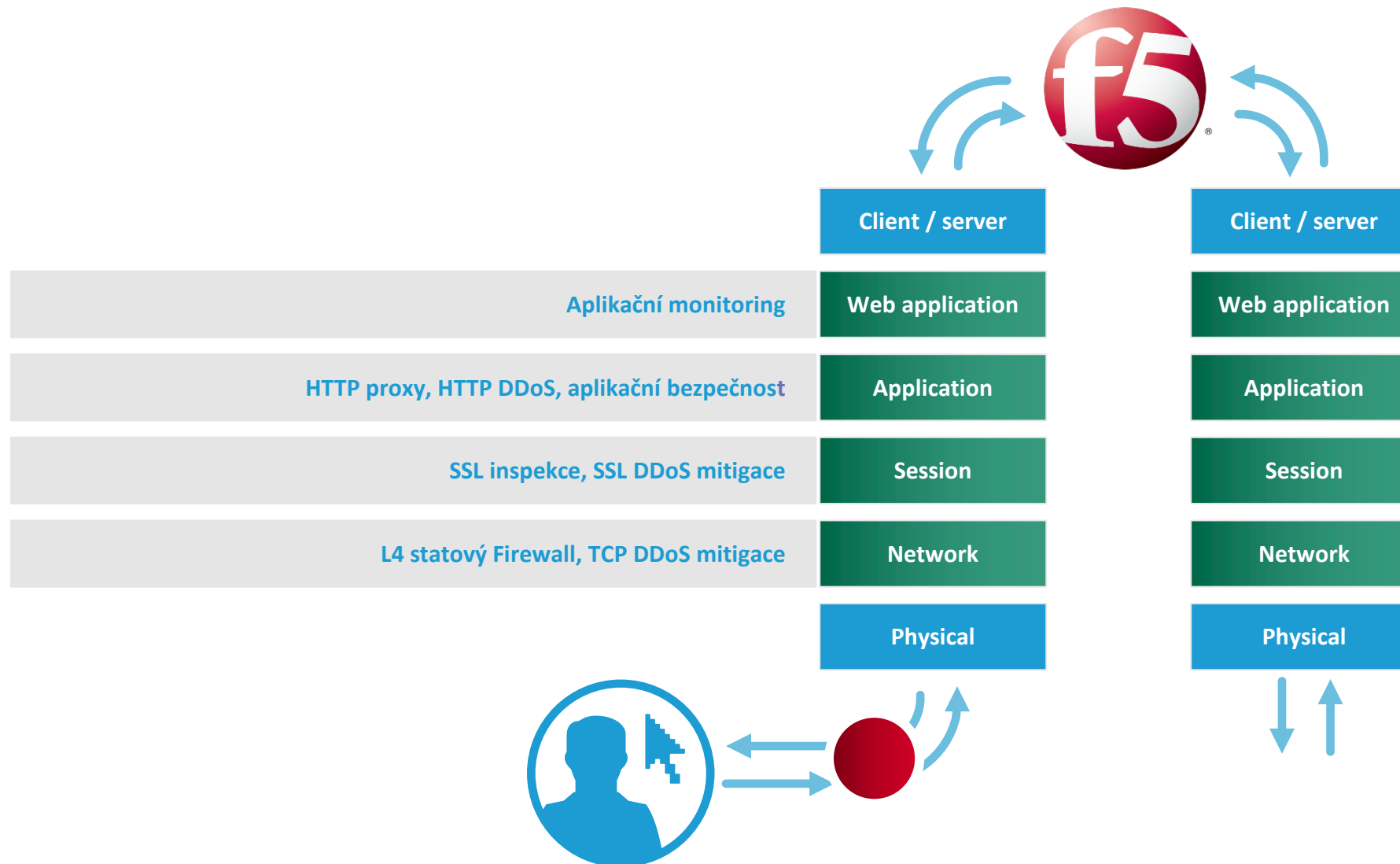
- § 19 Správa a ověřování identit - Nástroj pro správu a ověření identity uživatelů, administrátorů a aplikací
- § 25 Aplikační bezpečnost - Povinná osoba dále v rámci aplikační bezpečnosti zajistí **trvalou** ochranu aplikací, informací a transakcí před neoprávněnou činností a popřením provedených činností.
- § 26 Kryptografické prostředky - Povinná osoba pro ochranu aktiv informačního a komunikačního systému používá aktuálně odolné kryptografické algoritmy a kryptografické klíče, používá systém správy klíčů a certifikátů
- § 27 Zajišťování úrovně dostupnosti informací - odolnost informačního a komunikačního systému vůči kybernetickým bezpečnostním incidentům, které by mohly snížit jeho dostupnost,

WAF a její místo

Kde probíhá inspekce?

Funkce loadbalanceru a WAF

Vysoká dostupnost

Bezpečné a rychlé webové služby

- HTTP 2.0, TLS 1.3 a hardening

Single-sign-on, autentizační brána

Ochrana kritických aplikací v internetu a interní síti

Eliminace nálezů z PT v aplikacích

Nejčastější bezpečnostní problémy

SQL Injekce

Cross-Site Scripting (XSS)

Slabý autentizační formulář

Únik citlivých dat

Path Traversal / Directory listing

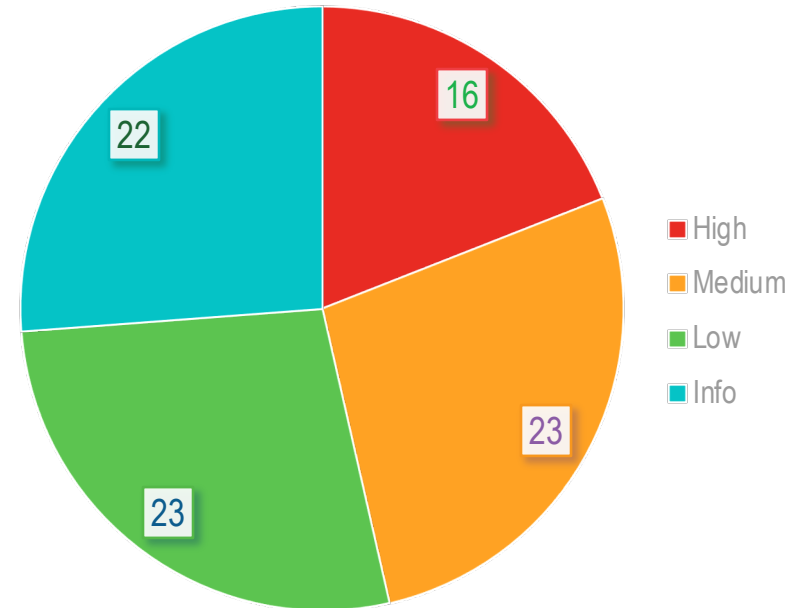
Zranitelnost REST API a SOAP

Chyby v business logice

Krádež SESSION

Zranitelnosti aplikačních serverů, aplikací a externích knihoven

Nedostatečná bezpečnostní znalost ve vývojovém týmu

SQL Injekce

Zranitelný kód:

```
<?php
function save_message($user, $message)
{
    $sql = "INSERT INTO Messages (
        user, message
    ) VALUES (
        '$user', '$message'
    )";
    return mysql_query($sql);
} ?>
```

Kód útočníka:

```
test');DROP TABLE Messages;--
```

Výsledek:

```
INSERT INTO Messages (user, message) VALUES ('john', 'test'); DROP TABLE Messages;-- )";
```

Cross-Site scripting

Zranitelný kód:

```
<?php
    $user = $_COOKIE['user'];
    $message = $_REQUEST['message'];
    if($message) {
        save_message($user, $message);
    }
?>
<input type="text" name="message" value="<?php echo $message ?>">
```

Kód útočníka:

```
<script type="text/javascript">
    var adr = '../evil.php?cakemonster=' + escape(document.cookie);
</script>
```

Výsledek:

```
<input type="text" name="message" value=""><script type="text/javascript"> var adr =
'../evil.php?cakemonster=' + escape(document.cookie);</script><input type="hidden" value="">
```

A co třeba vzdálený přístup?

Uživatelská VPN

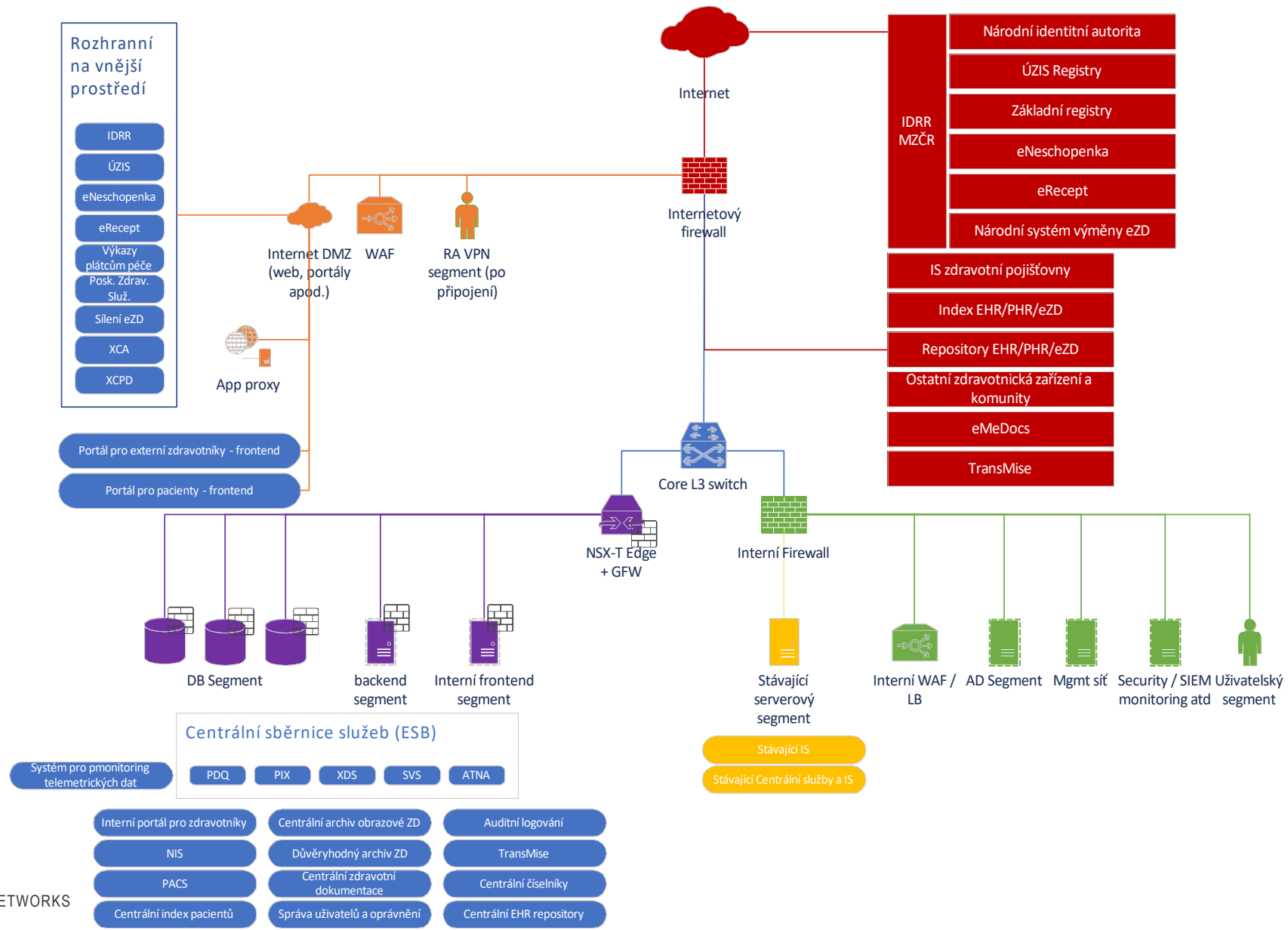
Bezpečná publikace interních aplikací

Autentizace na doménu, SAML, ...

Nativní podpora autentizace a autorizace s o365, využití Conditional Access

Vynucení MFA

Vzorová architektura

Co se změní implementací F5?

Shoda v rámci ZoKB
§19, §25, §26, §27

**Okamžitá eliminace TOP
bezpečnostních problémů**

**Vyšší viditelnost a schopnost předvídat
útok**

**Nezávislost na vývojovém týmu a
verzích SW třetích stran**

solution day

Datum a čas: Úterý, 20. září 2022 | 8:30 - 16:30

Místo: [Hotel Stages, Českomoravská 19a, 190 00 Praha 9](#)

Září bude našlapané konferencemi, proto bychom Vás už nyní rádi pozvali na **F5 Solution Day**, který se bude konat v úterý **20. září** v nových prostorech hotelu **Stages**.

<https://www.f5.com/c/emea-2022/event/f5-solution-day-prague>

f.kolar@f5.com

